

AVEM CE VOTĂM

1 NOIEMBRIE 2020

ALEGERI PREZIDENȚIALE
ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Vezi răspunsurile candidaților la cele mai frecvente întrebări ale tinerilor în raport cu problema veniturilor, educației, motivației, joburilor, oportunităților și sănătății.

CUPRINS:

Venituri decente	5
Implicarea civică și politică a tinerilor	8
Educația practică	10
Locuri de muncă după specialități	12
Oportunități de dezvoltare	14
Sistemul medical	16

Campania **“AVEM CE VOTĂM”** reprezintă un proiect apolitic și non-partizan realizat de programul **CHALLENGER**. Acesta nu promovează niciun partid sau opțiune politică. Inițiativa urmărește îmbunătățirea mediului electoral și încurajează tinerii să participe la alegerile prezidențiale și să voteze informat.

CHALLENGER

Programul **CHALLENGER**, în perioada februarie-aprilie 2020, a chestionat peste **1 143 de tineri** din șapte cele mai mari regiuni ale țării: Chișinău, Bălți, Cahul, Comrat, Orhei, Strășeni și Hîncești. În procesul chestionării am întrebat tinerii care sunt **cele mai importante probleme** care îi deranjează.

Rezultatele sondajului au arătat că principalele dificultăți cu care se confruntă tinerii și care ar trebui să devină o prioritate pentru viitorul Președinte al Republicii Moldova țin de: **venituri (22,3%), motivație și implicare (15,8%), educație (15,8%), joburi (15,6%), oportunități (8,3%) și sănătate (6,7%)**.

În raport cu problemele date, am formulat șase întrebări pe care le-am adresat candidaților.

Citiți în continuare răspunsurile primite.

1 noiembrie 2020 - data alegerilor prezidențiale în Republica Moldova.

E TIMPUL PENTRU VOT.

Nu lăsa pe altcineva să decidă în locul tău.

Problemele tinerilor trebuie să devină prioritățile candidaților.

AVEM CE VOTĂM!

* Publicația a fost transmisă spre tipar pe 23 octombrie 2020. Tiraj: 20 000 de exemplare.

Cele șase întrebări au fost transmise prin curier, cu două săptămâni înainte de termen limită, către toți 8 candidați la funcția de președinte al Republicii Moldova.

Cu o săptămână înainte de termenul limită toți candidații au recepționat același set de întrebări, atât la adresa de e-mail a partidului sau staff-ului electoral, cât și cea personală a candidatului sau a comunicatorului său, sau ambele.

Cu o zi înainte de termenul limită toți candidații sau comunicatorii acestora au fost contactați telefonic pentru a răspunde la întrebările adresate.

Șapte din opt candidați au confirmat recepționarea întrebărilor de la campania „AVEM CE VOTĂM”.

Doar doi candidați ne-au transmis răspunsurile complete. Un candidat a oferit răspuns la o singură întrebare, iar alți doi candidați ne-au transmis o singură poziție generală cu referire la toate întrebările adresate.

** Candidații au fost aranjați în ordinea înregistrării la CEC și conform ordinii în buletinul de vot. Răspunsurile au fost limitate la 150 de cuvinte.*

RĂSPUNSURILE CANDIDAȚILOR

(ortografia și punctuația aparține respondenților)

1.

CUM VEȚI ASIGURA TINERILOR VENITURI DECENTE?

Renato USAȚI, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

Nu am primit nici un răspuns.

Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Igor DODON, *candidat independent*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

”Pentru a ne asigura că tinerii au venituri bune și siguranța locului de muncă, este important să pornim motoarele economiei, să simplificăm regulile de activitate pentru companii și să reducem economia tenebră și achitarea salariilor în plic. În loc să fie hărțuiți și supuși unor controale abuzive, angajatorii vor fi stimulați să aloce resursele pentru locuri de muncă și salarii atractive. Companiile vor fi motivate să se dezvolte, să angajeze tineri și să le poată oferi oportunități de creștere și salarii bune. Totodată, este nevoie să muncim pentru atragerea investițiilor în economie, astfel încât să aducem investitori de calitate pe piața din Republica Moldova. Companiile internaționale oferă salarii competitive tinerilor și oportunități să lucreze aici, acasă.

Din perspectivă socială, în calitate de președinte voi pleda pentru ca familiile tinere să beneficieze de scutiri de impozite mai mari, astfel încât să beneficieze de 2 000 de lei în plus pentru fiecare copil în familie. Veniturile trebuie să fie o preocupare nu doar în raport cu tinerii angajați, dar și cu tinerii care sunt în procesul de studii, astfel unul dintre scopurile mele în calitate de președinte va fi dublarea valorii burselor pentru studenți în următorii doi ani.”

Octavian ȚÎCU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

”Statul, autoritatile statului, decidentii – presedintele, parlamentul, guvernul, trebuie sa faca 3 lucruri ca sa ne putem misca din punctul mort in care suntem:

- » Sa asigure functionarea economiei de piata libere, concurentiale, sa nu faca presiuni si controale abuzive asupra agentilor economici, sa anuleze, de fapt, orice control pe termen de 5 ani - 10 ani, cu o singura exceptie – angajarea legala la serviciu a persoanelor.
- » Sa realizeze descentralizarea administrativa si financiara catre autoritatile locale – consilii raionale si primarii, pentru fortificarea economiei si la nivel local si pentru debirocratizare.
- » Sa asigure functionarea statului de drept, independenta justitiei, sa atraga investitii si sa obtina si noi fonduri de dezvoltare din partea UE, FMI si a altor parteneri, astfel incat in ls fiecare 5 ani sa fie dublat PIB-ul si astfel create locuri de munca si asigurata cresterea continua a salariilor.”

2.

CUM INTENȚIONAȚI SĂ IMPLICAȚI CIVIC ȘI POLITIC TINERII DIN ȚARĂ?

Renato USATÎ, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

Nu am primit nici un răspuns.

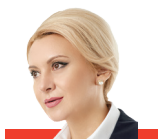
Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Igor DODON, *candidat independent*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

"Tinerii vor să creadă că pot avea un viitor acasă, că studiile și munca lor vor fi apreciate la justa valoare. Implicarea tinerilor va crește atunci când politicienii și oamenii de stat vor demonstra că le pasă de vocea tinerilor, de problemele lor și de eforturile pe care aceștia le depun pentru binele comunității. În ultimii 4 ani peste 150 000 de tineri au părăsit țara și asta este cel mai puternic mesaj din partea lor. Programele de susținere a inițiativelor civice de tineret trebuie să devină mai ample, iar APL-urile trebuie să ofere oportunități tinerilor ca aceștia să participe în luarea deciziilor și rezolvare problemelor comunitare. În calitate de președinte voi lucra îndeaproape cu platformele civice de tineret pentru a face vocea tinerilor auzită și pentru a le oferi încrederea că implicare lor este vitală pentru dezvoltarea țării."

Octavian ȚICU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

"Tinerii pot începe prin voluntariat în ONG-uri și partide politice, de asemenea stagii de practică în administrația locală, de stat, sau în cadrul unor companii (internship-uri). De multe ori, ca urmare a unor asemenea experiențe, apar și oportunități de angajare la serviciu. Activitatea în mediul civic sau politic oferă posibilitatea de a înțelege mai bine mecanismele democrației, ale funcționării puterilor în stat, te ajută să-ți cunoști mai bine drepturile și să le poți apăra, atât pe ale tale, cât și pe ale apărătorilor."

3.

**CUM PUTEM ASIGURA ÎN ȘCOLI ȘI UNIVERSITĂȚI
EDUCAȚIE PRACTICĂ CARE PREGĂTEȘTE
TINERII PENTRU PIAȚA MUNCII?**

Renato USATÎ, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

Nu am primit nici un răspuns.

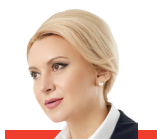
Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Igor DODON, *candidat independent*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

”Pentru a asigura o educație practică bazată pe competențe pentru elevi și studenți este important să creem oportunități de conectare dintre mediul educațional și mediul de afaceri. În calitate de candidat la funcția de președinte, alături de echipa mea, ne-am asumat crearea unui Fond pentru Inovație în Educație care va susține proiectele inovatoare de conectare dintre mediul de afaceri și mediul educațional și dezvoltarea educației de calitate. Pe lângă această inițiativă, educația practică pornește de la un mediu educațional sănătos în care profesorii sunt remunerați bine, iar instituțiile de învățământ au resurse pentru a oferi elevilor și studenților un proces educațional calitativ.”

Octavian ȚÎCU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

”Am răspuns parțial la această întrebare mai sus. Este bine ca în perioada vacanțelor să fie cautate oportunități de stagii de practică, internship-uri pentru a putea completa cunoștințele teoretice cu cele practice și pentru a le îmbina. La Primăria Chisinau, tot timpul am primit și am încurajat asemenea tipuri de activități, tocmai pentru a-i ajuta pe tineri.”

4.

**CUM VEDEȚI REZOLVAREA PROBLEMEI TINERILOR
CARE DUPĂ ABSOLVIREA FACULTĂȚII ÎNTÂMPINĂ
DIFICULTĂȚI ÎN ANGAJAREA LA UN LOC DE MUNCĂ,
CONFORM SPECIALITĂȚII OBȚINUTE ÎN URMA
STUDIILOR UNIVERSITARE?**

Renato USATÎ, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

Nu am primit nici un răspuns.

Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Igor DODON, *candidat independent*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

”Rezolvarea problemei de încadrare a tinerilor în câmpul muncii pornește de la asigurarea unei educații de calitate, în care tinerii sunt echipați cu competențe și cunoștințe pentru domeniul lor de activitate. Precum am menționat anterior, sistemul educațional, în special, cel profesional tehnic și superior trebuie să implice mediul de afaceri în procesele de studiu. De asemenea, este nevoie să susținem eforturile organizațiilor și companiilor care promovează dezvoltarea competenților practice și stimulează crearea oportunităților de stagiere, mentorat și formare pentru tineri în timpul studiilor.”

Octavian ȚICU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

”In halul in care este Republica Moldova astazi, aceasta este o problema generala, indiferent de specialitate, din cauza sistemului politic, administrativ, economic blocat si dat peste cap de degradarea in care suntem si alunecam din ce in ce mai mult in ultimii ani. Fara schimbarea clasei politice si intreprinderea pasilor mentionati la raspunsul de la prima intrebare, lucrurile nu se vor misca din loc.”

5.

**CE ACȚIUNI VEȚI ÎNTREPRINDE PENTRU A OFERI
OPORTUNITĂȚI DE DEZVOLTARE TINERILOR
DIN ȚARĂ?**

Renato USAȚÎ, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

Nu am primit nici un răspuns.

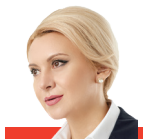
Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Igor DODON, *candidat independent*

*Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată.
Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului
cu referire la toate întrebările adresate.*

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

“Un element important în programul nostru electoral este crearea Fondului de Antreprenoriat și Creștere Economică a Moldovei, care presupune un fond de investiții pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, la care vor avea acces inclusiv tinerii și care va oferi oportunități de dezvoltare a afacerilor de către tineri. Este important să promovăm meritocrația în procesul de guvernare, astfel încât tinerii să-și dorească să vină să lucreze în sistemul public, medical, educațional etc. și să nu fie intimidăți de corupția și fărâdelegea din aceste instituții. Trebuie să restabilim încrederea tinerilor față de țara lor și față de ideea că își pot construi un viitor bun acasă. Acest lucru este posibil doar dacă tinerii vor vedea că Moldova este liberă de corupție, este încadrată într-un parcurs de dezvoltare european și este guvernată în interesul oamenilor, așa încât fiecare să aibă oportunități de dezvoltare acasă.”

Octavian ȚICU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

“În cazul în care voi fi ales președinte al RM și Mișcarea Politică UNIREA va fi reprezentată în Parlament, voi putea stabili o foaie de parcurs astfel încât RM să meargă pe calea apropierei de România și Europa, până la realizarea Unirii. În același timp, obiectivele vor fi să atingem acele standarde de viață care sunt deja realitate dincolo de Prut: alocații pentru copii, burse, salarii etc.”

6.

CUM O SĂ SOLUȚIONAȚI PROBLEMELE DIN SISTEMUL MEDICAL?

Renato USATÎ, *Partidul Nostru*

Nu am primit nici un răspuns.

Andrei NĂSTASE, *Platforma Demnitate și Adevăr*

“[...] În primul rând, se impune regândirea structurală a sistemului de sănătate [...]

În egală măsură, preocuparea viitorului președinte și al viitorului Guvern va fi aceea de a identifica resurselor financiare pentru majorarea semnificativă a salariului medicilor și tuturor lucrătorilor medicali din sistem, concomitent cu dezvoltarea și integrarea tuturor serviciilor medicale pe care sistemul de sănătate trebuie să fie pregătit să le ofere pacienților.

În timpul mandatului de președinte voi face tot ce-mi vor permite prerogativele funcției pentru a găsi soluții sustenabile așa încât salariul personalului medical să fie mărit de cel puțin 3 ori, în etape, în următorii patru ani de zile. Se vor identifica resurse pentru modernizarea infrastructurii medicale, pentru dotarea spitalelor cu echipamente performante care să livreze diagnosticul cu fidelitate ridicată și să permită medicilor să aplice cele mai moderne soluții de tratament, cu prioritate soluții minim invazive.

Este necesară promovarea unor politici eficiente pentru a opri exodul medicilor din Republica Moldova prin salarii competitive, condiții de muncă și de trai decente, avantaje și facilități sociale și prin creșterea prestigiului de lucrător medical. În acest sens voi propune viitorului Parlament și Guvernului, întreg ecosistemului medical un pact național pentru sănătate care să asume soluții integrate [...]”

(Răspunsul inițial al candidatului nu a fost încadrat în limita de 150 de cuvinte. Echipa CHALLENGER și-a rezervat dreptul să scurteze răspunsul.)

Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată. Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului cu referire la toate întrebările adresate.

Igor DODON, *candidat independent*

Candidatul nu ne-a oferit un răspuns exact la întrebarea dată. Vedeți pe ultima pagină poziția generală a candidatului cu referire la toate întrebările adresate.

Violeta IVANOV, *Partidul Politic „Șor”*

Nu am primit nici un răspuns.

Maia SANDU, *Partidul Acțiune și Solidaritate*

”Sunt 4 puncte care le propun pentru soluționare problemelor din sistemul medical:

1. Creșterea salariilor pentru lucrătorii medicali și asigurarea instituțiilor medicale cu specialiști bine pregătiți;
2. Implementarea unui program de modernizare a instituțiilor medicale;
3. Construcția a doua spitale regionale mari în nordul și sudul țării;
4. Combaterea corupției în achizițiile de medicamente și echipamente medicale și utilizare eficientă a banului public.”

Octavian ȚÎCU, *Partidul Unității Naționale*

Nu am primit nici un răspuns.

Dorin CHIRTOACĂ, *Blocul electoral UNIREA*

”Sistemul medical este subfinantat, nu este corect dimensionat, și nimeni nu vrea să-și asume răspunderea să schimbe starea de lucruri. Polita de asigurare medicală nu poate acoperi cheltuielile necesare pentru tratamentul unor maladii obișnuite. Este nevoie de aplicarea concomitentă a 3 soluții:

- » Modificarea modului de formare a fondului de asigurare în medicină, modificarea costului politei medicale
- » Redimensionarea sistemului medical, regionalizarea spitalelor, soluționarea problemei profilurilor etc
- » Accesarea de fonduri europene pentru renovarea și dotarea spitalelor, astfel încât să existe condiții decente de activitate și salarizare, utilajele să fie performante, serviciul să fie unul sigur și în continuă dezvoltare.”

ALTE RĂSPUNSURI ALE CANDIDAȚILOR

Tudor DELIU, *Partidul Liberal Democrat din Moldova*

“Acestea nu sunt atribuțiile constituționale directe ale președintelui, dar sunt obligațiunile directe ale Guvernului.

Dacă Tudor Deliu va fi ales președinte, el va promova un guvern competent, capabil să asigure tinerilor condiții de dezvoltare, locuri de muncă și venituri decente.

Tudor Deliu va promova o politică externă înțeleaptă, astfel încât Republica Moldova să iasă din izolare, să încheie parteneriate politice și economice profitabile pentru țara noastră, să atragă mai multe investiții. Iar toate acestea se vor răsfrânge benefic și asupra condițiilor de dezvoltare și de activitate a tinerilor.

Tudor Deliu va contribui plener la promovarea politicilor pentru tineret, inclusiv prin crearea Parcurilor IT, dezvoltarea economică durabilă, asigurarea studiilor de calitate. Acestea sunt și obiectivele programului politic al PLDM, care se pregătește foarte serios pentru alegerile parlamentare anticipate și pentru revenirea la guvernare. Iar în programul unui guvern liberal-democrat, problematica tinerilor va fi în centrul atenției.”

Igor DODON, *candidat independent*

“Va expediez Platforma electorală a candidatului Igor Dodon

https://dodon.md/wp-content/uploads/2020/10/md_platforma_electorală_ind_md_print_new3_compressed.pdf

https://dodon.md/wp-content/uploads/2020/10/ru_platforma_electorală_2020_compressed.pdf,

ne-a comunicat Ludmila Muntean, purtătorul de cuvânt al candidatului.

AVEM CE VOTĂM

Campania “**AVEM CE VOTĂM**” reprezintă un proiect apolitic și non-partizan realizat de **CHALLENGER**. Acesta nu promovează niciun partid sau opțiune politică. Inițiativa urmărește îmbunătățirea mediului electoral și încurajează tinerii să participe la alegerile prezidențiale și să voteze informat.

CHALLENGER

CHALLENGER este un grup de inițiativă civică neafiliat politic și non-profit, care promovează responsabilizarea guvernării prin implicarea cetățenilor în procesele civice și viața comunitară.

MAI MULTE DETALII GĂSIȚI PE:

www.challenger.md

[@challengermoldova](https://www.facebook.com/challengermoldova)

[@challenger.moldova](https://www.instagram.com/challenger.moldova)

Această broșură a fost creată cu sprijinul poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul acesteia nu reflectă neapărat viziunea USAID sau a Guvernului SUA.